

# SLOVENIJA.

List 65.

V torek 14. velkiga Serpana

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za pol leta 3 gold. in  $\frac{1}{2}$ , za eno kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraha še  $\frac{1}{2}$  gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za eno kvatre 2 gold.

## Od porote ali sodbe priseženih.

Deržava, ta velika občina (srenja), ima namen, varovati prava (pravice) svojih deržavljanov, med katerimi so življenje, zdravje, premoženje, čast in svoboda narimenitniši. Nihče, bodi si kdorkoli hoče, ne sme ničesar storiti, kar bi jim brezpravno v škodo bilo. De pa vsakteri take nedovoljene dela popolnoma pozna, jih mora deržava z lastnim postavitvami ustanoviti in zraven kazni odmeriti, ktera doseže taistiga, kdor bi proti tem postavitvam delal; zakaj brez zažuganja in izpolnjenja kazni bi bila tudi narboljši postava hudobnim le za posmeh, brez de bi poštenim ljudem tudi narmanjši brambo podala.

Nepostavno ravnanje pa, kar zadene drugim škodljive iz njega izvirajoče nasledke, zamore različno biti, zatorej je tudi njega kaznivrednost različna; zakaj velik je razloček, ako koga ranim, de mu perst okervavam, ali pa tako, de iz ranjenja smert nastopiti mora. Zavoljo različne kaznivrednosti ali kaznivrednosti se razdeli vsaktero nepostavno ravnanje v tri verste namreč: v pregreške, kot narnižji, v prestopke, kot posrednje in hudodelstva, kot narviši.

Ako se pa za nepostavno delo sploh storivcu kaka kazni odmeriti ima, se mora popred dokazati, de je tako delo storjeno bilo, in de je v resnici ta ali ona oseba njega storivec. Kazni mora vsigdar kriviga doseči! — Očitno je, de mora po važnosti nepostavnega djanga, ako je taisto namreč pregrešek, prestopok ali hudodelstvo, tudi sodba drugači so-stavljena in cela ravna drugači napravljena biti. Narimenitniši nepostavno djanje je zavoljo škodljivih svojih nasledkov hudodelstvo; zato tudi so-stavljeno sodbe in cela ravna pri njem posebno skerbno tirja.

Ako je kdo hudodelstvo doprinesel, se je pregrešil zoper postavu in s tem zoper vse deržavljanke, zakaj v ustavnih deržavah zamore postava le z enoglasno voljo naroda, ali saj po večini taistiga dana biti.

Postava mora vsakimu deržavljanu sveta biti; kdor koli jo je razžalil, mora za to zadosti storiti. To zadostenje pa je kazni, ktera hudodelce doseže. Ali je pa ta, kdor je hudodelstvo storil, kazni zaslužil, čez to sodi v vseh pravih ustavnih deržavah narod sam, z deržavljanom od njega (naroda) za posamezne primerleje izvoljenimi, kteri se k sodbi nad obdolženim snidejo in izreko, ako je hudodelstva, kteriga je obdolžen, kriv ali ne kriv. Taka sodba se imenuje porota ali sodba priseženih, in deržavljan porotniki. Porota (jury) se čisla od vseh svobodnih narodov; za biser vseh ustavnih svobod, njih močna in terdna bramba. Deržavljan, poklican na sodni stol nad svojim soderžavljanom, nad njegovo svobodo, ali clo nad življenjem taistiga, doseže s tem narvikši dostojnost (Würde) deržavljan, se pa po storjeni razsodbi (izreki) zopet k privatnim življenju poverne. Tudi v naših deželah se bodo za hudodelstva porote\*) vpeljale. Ne bo gotovo čast, brav-

cam neljubo, ako jim že zdaj podamo kratko podobo te imenitne naprave, popisaje celo ravnanje od doprinešeniga hudodelstva do izrečenja kaznenske razsodbe, kakor se to na francozkim godi, zakaj naša prihodna porota, kolikor za zdaj soditi zamoremo, bode po izgledu francozke vravnana.

Kadar se kje kako hudodelstvo stori, mora za to postavljeni sodnik, vse okoljine, ktere se na-nj nanasajo, s osebnim ogledanjem ali s preslišanjem prič preiskati, pretresti in pri tem na tiste seosebno gledati, iz katerih se soditi zamore, de je ta ali uni hudodelstvo doprinesel.

Ko se dognano preiskovanje popolno biti zdi, se predlože vsi spisi v ti reči apelacijski sodbi, ktera odloči, ali se ima hudodelstva obdolženi pred porotno sodbo postaviti, ali ne. Ako izreče, de se obdolženi pred sodbo postaviti mora, je skerb njegova, berž jo sklicati.

Za vsaki dosti veliki okraj je ustanovljeno nektero mesto, kjer se porotne sodbe nad gotovimi v teh okrajih storjenimi hudodelstvi v zaznamvani dobi goditi imajo. Vsi prebivavci, ki v tem okraju stanujejo, ki gotovo premoženje, in omiko imajo, se spišejo od uradov k tem ustanovljenim. De se pa noben deržavljan, kteri k tem tirjane lastnosti ima, v tem spisu ne izpusti, ali de se nihče po zmoti v njega ne zapiše, ki od postave tirjanih lastnosti nema; se mora ta spis, preden veljavo zadobi, tako razglasiti, de vsak od njega popolno vednost zadobiti zamore. Ako je kdo v tem spisu kako pomoto našel, zamore pri uradu, za to postavljenimu, popravo tirjati in sicer v dobi, ki je že naprej odločena. Iz vseh v tem spisu zanamvanih deržavljanov se jih ustanovi gotovo število, ki imajo za prihodno dobo urad porotnikov. Po preteku te dobe se postavi zopet drug del za porotno sodbo. Pred začetjem leta se pošlje apelacijskimu predsedniku spis porotnikov za prihodnje leto.

Sodba porotnikov se shaja v gotovih dobah p. vsake 3 mesce v odločenih mestih. Predsednik apelacijskiga sodništva, kterimu se ta spis vselej o času poslati mora, odloči p. 36, ki imajo v prihodni sodbi porotniki biti.

De bi se cela ravna porotne sodbe po postavi godila, odloči apelacijski predsednik število sodnikov, ki imajo za postavu na tanjko skerbeti in od katerih je eden tudi predsednik porotne sodbe.

(Konec sledi.)

## Austrijsko Cesarstvo.

### Slovenska dežela.

Ljubljana. Ljubljansko mestno poglavlarstvo je sledeče pismo na svitliga cesarja poslalo:

Vaše c. k. Veličanstvo!

Z radostnimi občutki, ki iz vdanosti izvirajo, je sprejela srenja c. k. poglavitniga mesta Ljubljane deržavno ustavo 4. Sušca 1849; zakaj v nji je vidila kronovino Ilirio z vojvodstvom koroškim in krajnskim, z pokneženo goriško in gradiškansko iz z mejno

bila z uvedenjem nemške pravde porota iz narodniga življenja prepahnjena in nje mesto je posedla skrivna kancelijska sodna ravna. —

istrijsko grofnijo in z Terzaškim mestam po bratovsko v eno kraljestvo združeno, je vidila blagostanje cele kronovine vterjeno in se je terdno lepe in srečne prihodnosti nadjati zamogla.

Ali! ti radostni občutki niso dolgo čisti ostali, zakaj malo časa po razglašenju deržavne ustave se je že ilirska kronovina od koroškiga vojvodstva ločiti mogla, od dežele, ki je toliko let celotne del tega kraljestva bila, — od dežele, ktera je vsigdar sreče in nesreče kraljestva po bratovsko deležna bila, od dežele, ktera je tudi v znamenitim delu eniga rodu z nami; zatorej se je njeno ločenje toliko bolj obžalovati moglo.

Težko, zlo težko se je ta zguba prenesla; — ali vajeni se narvikšim sklepam vdati, smo vender tudi to nesrečo mirno pre-stali.

Ali Ilirio čaka še druga, hujsi nesreča; sliši se, de se tudi Gorica in Gradiška, Istria in Terst ločiti imajo, de bo torej Iliria iz samiga krajnskiga vojvodstva obstala.

Krajnsko vojvodstvo, od vekov sem zvesta dežela, ktera se je v sedajni viharji dobi z nepremakljivo zvestobo in vdanostjo svojiga vladarja deržala, ima zdaj sebi sami prepušeno biti, ima svojo srečo v svoji moralni in materialni moči iskati in jo vterditi, ima med narnižji dežele našiga cesarstva ponižano biti, gola kresija, brez cesarskiga namestnika in deželniga zbora, vladano samo po okrožnimu predstojniku, in namestjeno v svojih pravicah in zadevah od gole okrožne (kresijske) skupšine.

Zares! te osode bi zvesta dežela ne bila zaslužila, to bi ne bilo pravično spoznanje njeniga postavniga in pametniga zaderžanja o času, ko je bila zvestoba ljudstev povsod omajana, pri nas pa kot skala vsemu prizadetju vkljub terdno stala.

Kakor omenjeni glasovi mestni srenji bol in strah delajo, de za svojo prihodnost trepeče; se te skerbi še s tem žalostno povišajo, ker se zve, de c. k. poglavitno Ljubljansko mesto se clo deželniga vikšiga sodništva imelo ne bode, ko jih nasproti Gradec, Celovec in Terst imajo.

Niso bili bajoneti, ne štuki (topi), ki so krajnsko deželo in nje poglavitno mesto oklenjeno deržali, temuč nepremakljiva zvestoba do kralja in domovine je bila zvezda, ki ji je svetila in jo neomadežvano iz viharjev časa izpeljala.

Mestna srenja se torej več tolažiti ne more, in skoraj obnemaga; prisiljena je, vse poti poskusiti, de bi nesrečo, ki ji pogubno žuga, odvernila.

Naj dovolji torej Vaše c. k. Veličanstvo zvesti mestni občini, de po svojih uradnikih pred stopinje narv. prestola pristopi in naslednje prošnje izroči ter z vzroki podpira:

1) za milostljivo obderžanje in izpolnjenje deržavne ustave 4. Sušca 1849, namreč, de se z ilirsko kronovino koroška, goriška in gradiškanska, istrijska z mestam Terstam ter krajnska dežela nerazločljivo zedinijo, in

2) de se v Ljubljanskim mestu deželno vikši sedništvo ustanovi.

Več izmed popred imenovanih dežel so bili se od nekdej izvirni deli krajnskiga vojvodstva. Istrijska dežela je bila 400 let z

\*) Porota, ta tako imenitna pravna naprava, je bila ne le v Moravi in na Českim, temuč pri vseh slavjanskih narodih že v predavnih časih vpeljana, in ž njo popolna ustmenost in očitnost sodne ravne zedinjena. Še le v 14. stoletju je



krajnsko združena in je še dan današnji ž njo glede zemljišne knjige (deske) zedinjena.

Stoletne vezi so oklepale te dežele kot eno celotino in samo premenljiva osoda zadnje francosko-evropejske vojske je zamogla zvezo, ki je toliko let srečno in blagonosno obstala, ločiti, prebivavce pod razne poglavarstva postaviti in jih tako v domačih zadevah čedalje bolj oddaljiti. —

Rane, ktere so omenjene žalostne dogodbe celi deželi z ločitvijo vsekale, se imajo zdaj z novo zvezo zaceliti. Mogoče je, da so se v uni deželi nekteri zoper zedinjenje oglasili. Ali! tisti oglasi gotovo ne izvirajo iz jedra tistiga naroda, ki je toliko časa v bratovski spravi z nami v eni deželi živel.

Tu je bil le en glas, ki se je za zedinjenje imenovanih dežel z krajnskimi vojvodstvom v eno kronovino vzdignil.

Na posamesne glasove, ki gotovo ne pridejo iz volje in svobodniga sklepa celiga naroda, bi se pa v ti reči toliko manj gledati smelo, ker gre tukej za povernjenje starih pravic, ktere nezgodni primerleji sicer postaviti znajo, nikoli pa za vselej podreti ne morejo.

Z vterjenim sklepam in enoglasno se je za zedinjenje imenovanih dežel v eno kronovino potegnula ne davno od g. deželnega poglavarja za posvetvanje čez prihodno deželno ustavo poklicana komisija.

Vzroki, na ktere se je ona opirala, so djanski in tako resnični, da mora zvesta mestna srenja Vaše c. k. Veličanstvo ponižno prositi, naj taiste posebno pregledati blagovoli.

Kakor so dobički, ki iz zedinjenja imenovanih dežel v eno ilirsko kronovino gotovo izvirati morajo, jasni in očitni; ravno tako se zastran škodljivih nasledkov v nasprotnim primerleju dvomiti ne more.

Kolikor veči je namreč kronovina, toliko ložeje se sama sebe ohrani, toliko veči in terdniši so njene moralne in telesne moči, toliko gotoviši je nje materialno blagostanje vterjeno; nasproti morajo velike žertve za ohranjenje vsake kronovine dušno in telesno moč ljudstva podkopati in razdrobiti in narškodliviši nasledke imeti.

Za zedinjenje imenovanih dežel bi se pa tudi vikši politiški obziri omeniti zamogli.

Leto 1848 žalostniga spomina je jasno spričalo, kaj de si laški narod prizadeva, ob enim je pa tudi dokazalo, s kakošno nepremakljivo zvestobo so Slavjani cesarski rodovini vdani.

Na ilirskim primorji, na Goriškem in Gradiškanskim prebivajo deloma tudi Lahj.

Nevarne prizadetja Italije so sicer c. k. vojaki premagali; vendar še dolgo se bode visoko vladarstvo nanje posebno ozirati moglo.

Ako se pa te dežele z čisto slavjansko deželo v eno kronovino združijo, bi se prizadetje laškiga ljudstva zaveralo, mir in red bi se stanovitno ohranil in z zedinjenjem teh dežel bi se zatiranju tu in tam prevagljiviga slavjanskiga naroda, imenitne in krepke podpore avstrijskiga edinstva, v okom prišlo in tudi Lahj pri celotni državi ložeje obderžali.

Po tem ko je zvesta mestna srenja Vašimu c. k. Veličanstvu dobre in škodljive nasledke zedinjenja ali ločenja imenovanih dežel sploh razložila, naj ji Vaše c. k. Veličanstvo dopustiti blagovoli, da tudi tiste pogubne nasledke omeni, kteri krajnski deželi, zlasti pa Ljubljanskemu mestu takrat žugajo, ako se §. 1. državne ustave v resnici ne izpolne.

Krajnska dežela bi ne imela deželnega zbora, torej tudi ne poslancov za državni zbor; Ljubljansko mesto bi dobilo samo kresijskiga predsednika, kteri bi, če tudi zraven cesarski namestnik imenovan, toliko moči, se za blagor dežele potegniti, ne imel, kakor če bi bil izločno ces. namestnik (Statth.)

Njemu bi ne bilo pridjano deželno svetvavstvo (Statthaltereirath), torej bi c. k. Ljub-

ljansko poglavitno mesto množico vikših uradnikov zgubilo, ktera zguba bi mu toliko težeje djala, ker bi, če se tudi deželno svetvavstvo ustanovi, nikoli ne bilo odškodvano za zgubo, ktero je z razpušenjem dozdnajnega gubernija in z njim združenih uradov preterpelo.

Gorje Ljubljani, ako se vse tukej omenjeno zgodi!

Ljubljana je mesto, ki ne vživa posebniga blagostanja; veči del njenih prebivavcev se živi od hišnih čimžev in od obertnosti.

Po novi vstavi se število uradnikov pomanjša; ali uradniki so posestnikom hiš preživljenje olajšali in tudi obertnosti pomoč in podpora bili.

Ako se jim uradniki v znameniti meri odtegnejo, brez de bi se zguba drugači nadomestila, bodo toliko žalostniši nasledki iz tega vstali, ker si Ljubljana po sedajni stopnji obertniške omike na drugi poti pomagati ne more.

Dan na dan rasejo te skerbi.

Z žalostjo se bere v Dunajskih novicah 4. t. m., da se krajnskimu vojvodstvu ne da ne vikši deželno sodništvo ne generalna prokuracija.

Krajnska in koroška dežela ste v ti reči skupej vzeti, in Celovec ima biti sedež vikšiga sodništva, nekaj za to, da se ljudstvu tudi pri vikši stopnji nagla in lahko pristopna sodba zagotovi, nekej pa, da se moči preveč ne drobijo in že obstoječe okoljsine, ako je le mogoče, ne žaliyo.

Res je, da se v obojnim oziru tode samo in edino za Koroško deželo, kolikor je mogoče Krajnski v škodo skerbi, in da se Krajnska dežela zanemari, da bi so Koroški vstreglo, ktero una s veliko več kakor strettjino prebivavcov preseže, in ki se je še le nidadavno od velikoletne deželne zveze z njo odtergala.

Mestna občina bo jako obžalovala, da ni kakor druge srenje prosila in prosila; ona je to opustila, terdno se zanašaje, da se bode njeno domorodno obnašanje in zvesto izpolnvanje deržavlanske dolžnosti pri narvikšim vladarstvu spoznalo in priznalo, in da sme torej z detinskim zaupanjem narboljši vravnave pričakovati.

Krajnska, vsigdar zvesta dežela, ni zaslužila, da bi se edino v njeno škodo že obstoječe okoljsine (razmere) varovale.

Koroško in Primorsko šteje vsako za se le dve kresii, krajnsko jih ima tri; že v tem oziru ima poslednje predstvo pred unim glede politiško-administrativne razdelitve in se za njima tudi kar politiško zaderžanje vtiče postavljati ne sme.

Žalostno je, da ni ne eno ne drugo v odločni dobi oveljalo, in da se če prav je Vaše c. k. Veličanstvo o priliki, ko se je mestna občina pri nastopu vladarstva Vašimu Veličanstvu pokloniti smelo, zvesto vdanost do cesarja krajnskih prebivavcov pohvalno priznati blagovolilo, deželi ne le nobeno poslavljenje, kteriga se je terdno nadjati mogla, ni podelilo, ampak de je pri novi deržavni uravnavi tako postavljena bila, da se ji komej več kakor golo ime kronovine pusti.

Deržavna železna cesta je že skorej do c. k. poglavitniga Ljubljanskiga mesta dognana in ne more biti dalječ doba, v kteri se bode do konca k bregovju jaderskiga morja izpejljala.

Zatorej ni že dalječ več osodna doba, ko postane vedno zvesta Ljubljana, ključ avstrijske Italije, revno mestice, brez vseh pomočkov blagostanja, obžalovana od memo prevažovanih ptujcov.

Z iskrenim zaupanjem na pravičnost in očetovsko skerbnost Vašiga c. k. Veličanstva se oberne zvesto vdana mestna srenja do narvikšiga prestola s prošnjo:

Vaše Veličanstvo naj blagovoli po očetovsko na krajnsko deželo in nje poglavitno

mesto se ozreti in po občini ponižno predložene prošnje:

1) da bi se omenjene dežele v ilirsko kronovino zedinile in sedež cesarskiga namestnika v Ljubljani postavil;

2) da bi se v Ljubljani deželno vikši sodništvo z generalno prokuracijo ustanovilo; milostljivo vslišati in tako vsem narodom zagotovljeno enakopravnost v resnici izpolniti.

Vaše Veličanstvo si bode v sercih svojih zvestih prebivavcov v številu pol milijona nepremeljiv spominik postavilo in na veke bodo sedajni in prihodni rodovi Vaše veličanstvo kot začelnika deželne sreče in kot svojiga očeta hvaležno častili.

V Ljubljani 6. Augusta 1849.

Srenjski odbor.

\* Kakor se sliši, bode naš svitli cesar sam pričjoč pri slovesni prvi voznji na železni cesti od Celja do Ljubljane. —

\* Po daljnopisnim oznanilu, ktero je od ministra Brucka g. ministerskimu predsedniku na Dunaj prišlo, je bil v Milanu 6. t. m. mir med Avstrijo in Sardinjo sklenjen in podpisan. —

Ljubljana. Lloydov korrespondent p., ki nekoli ne spiše verstice, v kteri bi Slovincov ne opravljal in se zraven neredko laži posluži, (kakor je nedavno clo številke popačil), pravi, da prošnja Ljubljanske meste srenje na svitliga cesarja zastran zedinjenja ilirskih dežel v eno kronovino nič več pomagati ne more, ker je prepozno poslana. Mi pa mislimo, da se bode marsikaj popravilo od tega, kar se zdaj postavlja. Samo to opominimo glede te na enakopravnost operte prošnje da je samo v ptujim jeziku spisana.

— Slavjansko društvo v Terstu je sklenilo zahvalno pismo na ruskiga carja poslati, ker je našimu cesarju in Avstrii tako radovaljno na pomoč prišel.

Iz Gorice. Šolsko leto se bližuje svojimu koncu. Nam tiče tedaj, se nazaj ozreti, in se nekaj pomuditi na polji, ki ga je naša mladost obdelovala. De se je latinsko in gersko in še druge reči učila, je nam že znano, to je stara reč; al kako se je glede slovensine obnašala, to se nas Slovence bolj dotiče. In z veseljem moramo izpovedati, da smo si vsim overkam vkljub pot odgradili, in perve težave serčno premagali nadjaje se, da, ako homo tako napredovali, bo Slovenija, zdaj sicer še vboga in zapušena, kmalo mnogo vrednih spoznovavecov imela.

Naši bogoslovci, da od njih začnem, so kar jih je Slavjanov vneti za slavjanstvo. Večidel udje slavjanskiga društva so marljivo naše novice brali, in se jezika, v katerim bodo ljudstvo kmalo učiti začeli, krepko poprijeli. In kaj bi ne, saj ta je njih perva dolžnost. Je pač žalostno slišati, kako v naših krajih semtertje duhovnik iz lece k ljudstvu govori, kako on vse besede pokvari, kako laško in nemško in slovensko vkup meša, da se Bogu vsmili, kako neslovensko on gogori. Kako je mogoče, da taciga govorca bo verni keršenik rad poslušal, in jasno zapopadel, kar mu predlaga? Tega se ni bati per naših bogoslovcih, se nam ni bati, da bodo svoj materni jezik v nemar pustili; marveč smemo pričakovati, da se bodo ne le z besedo, temuč tudi s peresam izobraževanja slavjanskiga naroda vdeležili. Gospod Vertovec (kdo slavniga moža ne pozna?) je lep izgled, kako duhovnik zamore čas v dobro obrniti, blagonosno svojimu visokimu poklicu živeti, in — si dolge zimske ure krajšati.

Lansko leto se je, kakor je znano, na tukajšnim modroslovji slovenska stolica osnovala. Okolj 80 učencov al še kaj čez iz vsih šol se je skušnji iz slovenskiga jezika in slovstva letos podverglo. Nimamo vsaki dan prilžnosti biti pri skušnji, kjer bi se učenci tako slavno obnašali. Slovinci, ki od začetka še niso slovenski brati znali, in laški mladenči, ki poprej niso besede slovenskiga razumeli, so dokaze napredovanja dali, da se je čuditi.



O, to slišati mora vsakemu domorodcu serce z veseljem napolniti! Al lete zasluge tičejo gospodu Premru-tu, možu terde učenosti, ki gori za blagor njemu zaupane mladosti, in iskren Slavjan za blagor slavjanstva; in zato se mu serčno zahvalimo, in želimo, da bi se vsako leto z enakim dobičkom za našo občno reč trudil.

De tudi v normalnih šolah imamo verle može, je bilo že o priliki izrečeno. Gospod katehet Budav, gospod Leonardič in Zimcič, in tudi Nestor normalnih učiteljev gosp. Plesnicher so pridni delavci na polji slavjanstva. Al vunder, žali Bog! imajo leti možje tako majhno letno plačilo, da jim ni ne za živeti, ne vmreti. Služijo oni, desiravno imajo enako opravilo, veliko majn od učiteljev laškiga razdela. Če je bilo tako v stari sostavi, mora biti zdaj drugači. Vsaki delavci je svojiga plačila vreden. Se nadjamo, da bo vladarstvo zanaprej enakopravnost narodov spoštovalo.

Od Soče. Kaj so storili goriški Slovenci zastran zedinjenja z drugimi Slavjani? Tako marsikdo zdaj po novicah popraša, ter drugi pikaje nas za njim zatrobi: zares ni duha ne sluha, da bi goriški Slovenci druge želje imeli, kakor se ločiti od drugih Slavjanov. — Timu očitánju mi ne moremo uh zatakniti. Goriški Slovenci so že per marsikteri priložnosti pokazali, da domovina jim je draga, in da za-njo goré zna biti bolj od marsikteriga godernjavca. Al kdor ima roke zvezane, od tega ne moremo reči, on neče delati, in ga ne moremo k smerti obsoditi. Laški Goričani so poslali svojo deputacijo k cesarju; pošlite tudi vi Slovenci svojo, je lahko izreči, pa težej izpeljati. Goričani so mestno srenjsko denarnico svojim poslancam odperli, kdo bo za nas možno odvezal? Kje je gosposka, da bi se, vspoznavši pravice Slavjanov, za slavjanstvo kaj potegnili? Uradniki (malo jih izvzamem) se boje slavjanstva bolj ko pišeta kregulja, in zato radi, kolikor je mogoče, podperajo vse namene naših protivnikov, pa nikakor naše. Od Gorice do Beča ni en korak, mi nikomur ne moremo primeniti, da naj iz svoje mošne tisuč goldinarjev pošteje; zberite si tedaj poslance, in pošlite jih.

Saj ni treba ravno poslanstva, mi bo kdo odgovoril, ste imeli zložiti prošno pismo, to bi bli z majhnim opravili. Na to vprašam, kdo naj bi je bil zložil, in kdo podpisal? Če kdo zna urno obrniti pete, naj pride v Gorico, in naj zloži pismo. Marsikdo se je že spekel, da ne bo na veke več v ogenj segal. Kdor ne verjame mojim besedam, naj se prepriča. Ako pa bi tudi kdo prošno pismo napravil, kje podpise nabirati? Jest sim večkrat, ko je eden al drugi strašil, da Francoz se bo z Austrijo vojskoval, slišal iz ust tukajšnih kmetov: Kaj je nam mar, naj pride Francoz, saj smo mu že enkrat služili, pa smo bolje živeli, smo majn davkov plačovali. Kmet ne zapopade, kaj je domovina, je enak beki, ga pregnesh kakor hočesh, ga prodaš lahko Turku, ako mu porečesh, da temu bo majn plačoval. Krajnski kmet ni druge misli. De Ljubljana jih bo tlačila, to Lah našim kmetam v glavo zabiti si prizadevajo, in zares nimajo težkiga dela, in če kdo bi hotel jih kaj družiga prepričati, mu odgovoré: Je bolj sam biti gospodar v svoji hiši.

Zložite tedaj pismo, in pojte podpise nabirat. —

Zatorej, ljubi moj! ako mi molčimo, ker molčati moramo, ako kmet v svoji politiški temi nič ne mara za domovino, nikar ne mislite, da pri nas ni nič duha ne sluha od ljubezni do domovine. Še marsikdo želi, da bi kmalo zedinjena, močna Slovenija oživela, ter iz serca zdihuje, da njegovo upanje je prazno.

Iz Gorice. — Le pravičeno! Naznanilo gosp. Andr. H....r v Novicah od 35. maliga serpana gre preveč čez vojince pravice, ker,

znabiti iz pomanjklivih dokazev, al čez merniga nagiba do svoje kranjske domovine, terdi, da je gosp. Andr. Čehovin, lajtnant pri 4. regiment topništva, rojen Kranjc iz Ipavskiga; al predragi pisatelj, jaz moram po očitno izrečeni volji iskrenih goriških Slovencev, Vam ino vsim častitim bravcam razjaviti, da rečeni hrabri vojak ni rojen Kranjc; še manj pa: prvi kranjski Slovenec, kokar Pravi Slovenec od 6. velkiga Serpana, pravi; temuč je prvi goriški Slovenec. Iz tega, da je iz Ipavskiga se ne sledi, da bi moral Kranjc biti; ker mnogo častiti Vertove v svoji vinoreji dvojno, kranjsko ino goriško Ipavo omeni. Zlahtni vitez Andr. Čehovin je iz Brenice, ktera vas ni v kranjski, ampak v goriški Ipavi, sliši v duhovni oblasti pod Gabrijlo, ino z Gabrijlo vred pod komensko tehanitjo; cela okolina pa pod Hajdovšno politiško pravico, ino ni nikoli slišala pod Ipavsko, torej tudi ne pod kranjsko.

Job. \*)

## Hervaska in slavonska dežela.

Südsl. Zeitung piše, da sta dozday od poklicanih mož samo g. Mojses in Tomič na Dunaj šla, kjer se bode posvetvanje čez hervasko — slavonsko deželno ustavo pričelo. Na bana ni zastran razglasa ustave 4. Sušca t. l. poslanstvo, temuč samo kurir poslan. —

Če prav se Hervati ne branijo toliko državne ustave 4. Sušca, temuč le na postavni poti tirjajo, da bi se ona po stari postavi na domačim zboru razglasila, vender Dunajske novice „Presse in Ost. d. Post“ hudobno terdijo, da so Hervati po ovinkih ravno tje prišli, kjer so Madjari, da so torej tudi puntarji. O Biederkeit!

## Česka dežela.

Število vseh študentov na Pražkim vseučilišu, ako namreč tudi politehnično napravo k vseučilišu štejeemo, more letasniga leta 2,200 znesti; od teh se šteje okoli 900 k politehnični šoli, 700 k pravdoznanstvu, ostalih 600 na zdravilstvo, bogoslovje in modroslovje. Število ptujih ni tako veliko, kakor je scer bilo; zlasti iz Lašhiga ni letas nobeniga; namesti njih je pa lepo število Jugoslavjanov iz Hervaskiga in Slavonskiga, iz Krajnskiga in tudi nekteri Serbi in Dalmatinci. Tudi iz Austrije in iz Štajerskiga se eni tu znajdejo, ker je Dunajsko vseučiliše zaperto. (Več. list.)

Ravno ta Večerni list pove, da je bil mende bivši poslanec na Dunajskim državnim zboru, Kudlich v Hamburgu vjet in Austrii izročen; v teh dneih de so ga k preiskavni komisii na Dunaj odgnali. Dunajski časopisi pa od tega nič ne povedo. —

Dunajske novine 7. t. m. prineso predlog ministra Baha zastran vravnave politiških uradov na Českim. Po njem se razdeli Česka dežela v 7 okrožja (eno politiško okrožje obseže dva deželna sodništva) in 79 okrajnih glavarstev.

Narodni Noviny povedo, da se po Pragi raznaša pravlica, da misli komisija, ktera drugo Pražko zakletvo (Verschwörung) preiskuje, na slavniga Drja. Riegra, perviga slavnj. govornika v Austrii, neprestrašeniga prijatla svobode, iskavni list (Steckbrief) izdati.

Iz Prage 7. t. m. Danas so se dajali šolski izkazi, na staromestnim gimnaziji so pisani v českim jeziku, na drugih gimnazijih pa v nemškim. Na licejih je učil česki jezik in literaturo Prof. Jodl in je tudi v tem jeziku izkaze dajal. (M. N.)

## Ogerska dežela.

Od ogerskiga boriša se poslednje dni nič

\*) Ne zamerite g. dop. de Vašiga daljšiga pridigovanja zoper Kranjske Slovence natisniti ne damo; zagotoviti Vas zamoremo, da je to, kar Goričane, če je res, žali, iz gole nedolžne pomoče prišlo, ne pa iz stranske častilakomnosti.

Vred.

noviga ne zve, zunej de so naši 4. t. m. unstran Tise vterjen tabor Madjarov (pod Dembinskim in Mesarošem) vzeli in sovražnika pregnali.

Puntarske trume, ki so se bile iz Erdelja v Moldavo zagnale, so se mende že vernili, ker je turško vladarstvo berž vojake nad-nje poslala. — 3. t. m. so posedli Rusi od Madjarov opušeno mesto Maros-Vasarhely.

Serbski patriarh Rajačić je prijel pismo od svitliga cesarja 23. Julija, v katerim se na Dunaj k važnim posvetam pokliče zastran okoljšin serbskiga naroda in gerske cerkve; v tem pismu se tudi bere; da oblast vikšiga generala Haynau-a tudi čez serbsko vojvodino seže. —

„Presse“ tu opomni, da naj to le za zdaj, dokler je vojska, velja, zakaj obljubljeno je, da dobi vojvodina lastno opravišstvo.

Mohač 6. t. m. Ravno je major Henriquez iz Baje nazaj prišel, kjer je puntarjem dva parobroda in 7 drugih ladij, iz med kterih tudi veliko ladjo polno lesa in drugih priprav za ladje odvzel.

Zadnja „Presse“ piše: Za gotovo zvemo, da ste združeni ruski armadi Lüdersa in Grotenjelma Bemove trume v morivni bitvi poginoma raztolkli; Bema obdaniga od Kozakov so le Husarji oteli; med drugim so Rusi v roke dobili pisma med Bemam in Košutam.

General Corić ima 27,000 mož v Prešporoku, Vieselburgu, Seredu in Somereinu. Do 5. t. m. je bil General Haynau še v Segedinu in je le na to čakal, da se Ban, ki je v Titelu, z generalam Bambergam združi.

Ruska poglavitna armada pod Paskievičem je na poti proti Velikimu Varadinu, v tistih krajih se govori, da okoli 50,000 Madjarov.

\* Madjari so jeli zdaj bolj po človeško z Serbi ravnati, ker so se prepričali, da s grozovitostim in s silo nič ne opravijo.

## Ptuje dežele.

Laška. Francozki general Udino je izdal razglas, v kateri oznani, da je deželno oblast zdaj popolnoma Papežu in komisarjem njegovim izročil, in da on z vojniki le za brambo ostane.

Nemška. Zlo se govori, da mislijo Prusi veliko posadko (Besatzung) v Frankfurt poslati, da bi nemškiga mestovladarja nekoliko ostrašili; ravno tako se pripoveduje da imajo avstrijski vojniki tje priti: ako je resnica, bo težko mir med njimi.

Pruski državni zbor po novi volitni postavi se je pričel, kakor se do zdaj kaže, so poslanci, večidel uradniki in po manjšini izvoljeni, pripravljeni, vlado v znotrajnih rečih in tudi glede vravnave nemškiga edinstva podpirati. Kakor je ministerski predsednik v vpeljavnim nagovoru na obe zbornici omenil, bode tudi kmalo prvi postavodajavni nemški zbor po tisti ustavi, ktero so trije kralji (Pruski, Hanoverski in Saksonski) sestavili, skupaj prišel.

Nasproti se pa tudi govori, da misli nadvojvoda Joan nemški zbor sklicati, in da se je njegovo ministerstvo oistro pritožilo, da je Pruski kralj sam primerje z Danci za celo Nemčijo sklenil.

Francozka. Predsednik francoske republike se okoli po deželi vozi in kaj rad sliši, če ga množica z klicem: „Bog živi cesarja“ pozdravi; če je tako, ne spoštuje mnogo ustave, v imenu ktere mu je oblast dana.

Turško. Dozday se punt v Bosni čedalje bolj vzdiguje in vezir se ni nobenih vojakov nad-nje odpravil.

Iz severne Amerike se zve, da hočejo Angležke dezele v severni strani, zlasti Kanada, k državni severo amerikanski zvezi pristopiti in od angležkiga vladarstva odpasti. Tako se po časi doba bliža, v kateri se bode blesk ponosniga Albiona otamnel.



# Nepolitiški del.

## Kratek ozir na Poljance.

(Novice.)

Blizo reke Kope, ktera meji horvaško in krajnsko deželjo, stanujejo Poljanci, kteri se s svojo opravo (obleko) in navadami od vsih družih stanovavcov naše krajnske dežele razločijo. Kdo ne pozna Poljanca že od delječ? Lahko ga spoznas po opravi, ker ga škerlatna zalopisana kapica razodeva; polėti je samo v robači (sraji) in gačah (spodnjih hlačah) oblečen; nosi nogovice, ki se imenujejo kopice, ter so umetno spletene; je obut z opankami, prepasan z čemeram (pasam), ki je zlo čislan, kadar ima pedanj širokosti. Pozimi obleče belosuknjene hlače iz debelotkaniga sukna, ogerne malo haljo (rekele), pokrije glavo s kriljakam, kakoršnjiga še večidel stari kmetje na Krajnskem nosijo. Ženski spol je ravno tako posebno oblečen; belonakrispano krilo, rokavi (oblečki) so tako napravljeni, da na vratu kolar imajo, kteri je za večji praznike zlo nakrispan, in krog in krog s zametam (barsnam) obdan; dekleta tudi na vrat razne trakove in svetinje obešajo, na persih oplečke z iglo \*) upnejo; prepasejo se z umetno usnovanim pasam, kteriga vervice (rep) do pet mahljajo, ter na koncu vervic še posebne vozle naredo. Obute so poleti v čarapicah, pozimi zraven hlače \*\*) v postoljih. \*\*\*)

Dekleta nosijo kite spletene, ki po herbtu visijo, dokler niso 16 let stare; potem, ko so leta za omožiti se dosegle, z rudečimi širokimi trokovi laso vpeljujejo, in ne jenjajo se tako spletati, dokler moža ne dobe; berž pa ko so omožene rudeče trakove opuste, in na mest omenjeniga traka glavo s pocelam (Schlafhaube) pokrijejo ali pa s pečo. —

Poljanci so večidel kmetovavci, in svoje slaborodovitno polje in vinske gorice z vso marljivostjo obdeljujejo; oni rede debelo živivo, ktero potrebujejo zavolj poljedelstva in mesa, — drobnico: koze, ovce i. t. d., ki jim je pa zato neobhodno potrebna, ker iz pridobljene volne za zimsko opravo sami sukno tkajo. Perva skerb staršev je otroke na pašo z drobnico pošiljati, ko so se komaj 7 ali 8 let stari; potem, ko odrasejo, na polji neutegama delajo in se trudijo vsakdansnjim potrebam doskočiti. Možeje so v obziru na kmetijo umni in delavni; pa dobro spoznajo nekteri, da doma zavolj slabo rodovitniga polja dovelj živeža preskerbeli nemorejo, tedaj jih gre veliko v daljne kraje, v nemške dežele in na Horvaško še nar ljubši v tako imenovano „Krajno“. Povsod najdemo marljiviga Poljanca, ja še zunej cesarstva grejo, in čez leta še le, ko so pridno skerbili, veseli v domovino z dobičkam, ki so ga s potam svojiga obraza pridobili, k svojim zapušnim ženam se vernejo.

De so Poljanci za božjo čast uneti, to skazujejo njih unanje dela. Res je sicer, da se iz unanjih del človeka notranje serce vselej ne pozná, in da ni notranji ne vselej tak, kakor se unanji kaže; hvale vredno je pa vendar, kar se pri Poljancu vidi: pobožna lepa navada pozdravljati s „Hvaljen bodi Bog — Maria“, „srečen pot“, „Bog pomozí“, „Bog blagoslovi“ i. t. d.

Oni so postrežljivi s svojimi pridelki, in popotnika lepo sprejmejo in podvoriijo. — Nasproti pa nemoremo pohvaliti njih slabe skerbi za mladost! Imajo iskrene dušne oskerbnike, učitelje, in pa nar lepši priliko otroke v šolo pošiljati, tode poglavitna skerb je svojo lepo živinco rediti, bolj, kakor pa deca (otroke) v raznih zlo potrebnih vednostih poučiti dati! — Ni prav ne mladosti na pašo pošiljati — so „Novice“ že dostikrat opominovale. Ker pa opominovanje skerbnihi dušnih pastirjev pri neomikanih, neotesanih ljudeh malo zda, in se namesto hvaležnosti, žali Bog! večidel neizrekljiva nehvaležnost povračuja, bi bilo dobro, ako bi posebne postave pripomogle žalostni stan popraviti, kar je o sedanjí dóbi, ker se mlade vejice slovensko lipe vedno bolj širijo in krepijo, bolj ko v nekdanjih časih potrebno.

J. Korban.

(Iz g. Majerjevih Pravil dalje.)

Izobražovaje književno narečje se moramo stalnih, obče veljanihi pravil deržati.

Pisatelj moraju složno knj. narečje izobra-

\*) Igla je sponica zalo in umetno sestavljena iz raznih koralid.

\*\*) Hlače so suknjene nogovice černobelopisane.

\*\*\*) Postolje so čevlji na posebno vižo osnovane iz usnja.

Pisatelj.

ževati, a ne da vleče jeden na levo, drugi na pravo, jeden napred, drugi nazad. Ne smemo, kakor zli susedi, vodu samo na svoj mlin navracati.

Vsaki pojedini človek ne smé jezika izobraževati i viti, kakor ravno njemu dopade. Ako bi to veljalo, bi se naša narečja i podnarečja ne preblíževala, nego uprav uddaljševala. Skušnja učí, da se čini nešto jednomu lépo i blagozvučno, a někomu drugomu gerdo, neveljano i oporno. Quot capita tot sensus; kolikor glav toliko misel. Što bi rekel: še jednomu istomu človeku dopade ne redko sada to, što mu je bilo prie dosadljivo, a mu je sada oporno, što mu je bilo prie mило i ljubko. Tako spreménljiva je ova človeška misel, imenovana gustus, ne samo u raznih ljudih, nego take u ravno taistom človeku u raznih časih. Nije spreménljivejšje stvari na svétu, kakor ovi gustus, pa tudi nije slabejšega dokaza i nestalnejšega pravila u izobraževanju knj. jezika, kakor ako kto reče: To je prav, to je blagozvučno, to je klasičko — ker meni, ali ovomu ali onomu dopade. Lehko da dopade, pa ovo še ni stalno i obče veljano pravilo, de gustibus non est disputandum. Ktor bi ovi gustus pojedinihi ljudi ali pojedinihi podnarečjah i raznarečjah za pravilo vzél, bi bil podoban človeku hotećemu na spreménljivu meglu tverdjavu sozidati.

Iz govora vsega naroda se moraju ustanoviti stalna pravila, kako se mora knj. narečje izobraževati.

Književno narečje je za ves narod, — on mora ustanoviti, kakovo mora biti, da bude lahko razumljivo, ugodno i blagozvučno, njegá za to zapitajmo:

Bratje Serblji, kakov govor se čini Vam naj razumljivejši, naj ugodnejši i naj blagozvučnejši?

„Naj razumljivejši, naj ugodnejši i naj blagozvučnejši se nam čini naš domaći serbski govor.“ Prav!

Bratje Horvati, kokov govor se čini Vam naj lépsi i naj razumljivejši?

„Nam, naš domaći horvatski.“ Tudi prav!

I Vi Slovenci, kakov govor se zdi Vam naj razumljivejši i naj ugodnejši?

„Nam naš domaći slovenski.“ Dobro!

U obče je vsakomu plemenu svoj domaći govor naj razumljivejši i naj ugodnejši; bolj je književni jezik domaćemu govoru podoben: razumljivejši i ugodnejši je za narod; zato moramo knj. il. narečje tako izobraževati, da bude, kolikor moguće, podobno vsim il. podnarečjem, — da se pa od drugih slavenskih narečjah vendar ne oddaljuje.

Pervo i naj višje pravilo kod izobraževanja ilirskoga književnoga narečja glasi tako le:

Piši u svojem ilirskom podnarečju, pa tako, da bude, kolikor moguće, podobno vsim ilirskim podnarečjem, i da se ne oddaljuje od drugih slavenskih narečjah.

Ovo pravilo je temeljito, to se ovako dokaže: Piši u svojem podnarečju — to je za to, ker je vsaki u svojem govoru naj okretnejši, i u njem lahko, gladko i ljubko piše, ako bi pa kto u jeden mah zapustivši svoje podnarečje se silil na tudje, bi bil ves slog prisiljen, kakor derven i bukov.

Književno il. narečje mora biti podobno vsim ilirskim podnarečjem, slovenskomu, horvatskomu, serbskomu i bulgarskomu, ker je za vse ilirsko plemo, za Slovence, Horvate, Serblje i Bulgare, je mésto svih podnarečjah; ako bi bilo podobno samo jednomu ali dvéma narečjem, bi dopadlo samo jednoj ali dvém stranam našega naroda, pa ne vsim. Lépsi i ugodnejši je pak svakako, ako vsemu narodu dopade, kakor ako bi samo jednoj ali dvém stranam dopadel ali ni jednoj. Ravno za to ne možemo vzeti za obče književno narečje niti podnarečja slovenskoga, niti horvatskoga, niti serbskoga, niti bulgarskoga, niti poslédnje starodubrovničkoga, niti cerkvenoslovenskoga. Ako bi nam trebalo književnoga jezika samo za Slovence, bi bilo naj prilicneje podnarečje slovensko, za Horvate horvatsko, za Serblje serbsko, za Bulgare bulgarsko, za stare Dubrovčane starodubrovničko, za Slavene, kteri su živeli ob času Cirila i Metoda cerkveno-slovensko; mi pa ne trebujemo knj. jezika za stare Slavene, niti za stare Dubrovčane, nego za naš sada živući narod; ne sa-

mo za Slovence, ali samo za Horvate, ali samo za Serblje, nego za vsa ilirska plemena zajedno; toga radi mora književno ilirsko narečje biti vsim svojim podnarečjem podobno, da je vsim lahko razumljivo i ugodno.

Knj. il. narečje mora biti il. podnarečjem podobno, — popolnoma s jednim, s dvéma ali s vsimi jednakó biti ne može, ker su med seboj različna. Dalje mora biti, kolikor moguće, vsim podobno. Bolj je podobno někomu podnarečju, bolj dopade ljudem onoga podnarečja; bolj je podobno vsim podnarečjem zajedno, razumljivejšje je vsemu narodu; ako je, kolikor moguće, podobno, je tudi, kolikor moguće, razumljivo i ugodno.

Knj. narečje nek se ne oddaljuje od drugih slavenskih narečjah. To je naravno! Naj veći nesreća za naše slovstvo je ravno to, da smo na mnoge književne jezike razdeleni, ako želimo bolje dočakati, moramo s vsoj siloj, s vsoj moćju, s vsoj iskrenostju naše knj. jezike tako izobraževati, da se med seboj približuju i slože, a ne da bi se še već oddaljivali.

Vsa lépota i blagozvučnost knj. narečja postoji jedino u tom, da je, kolikor moguće, podobno vsim svojim podnarečjem. To je pervo i naj višje pravilo kod izobraževanja književnoga jezika. Inače se knj. jezik ne da nikako izobraževati, brusiti, gladiti ali sladkariti; ktor bi někako inače to skušal, bi ga moral le spreméniti, preinačiti i predčelati, da bi bilo jednomu ali dvém ali vsim il. podnarečjem manje podobno, da bi bilo jednoj ali dvém stranam naroda ali vsemu narodu manje razumljivo, manje ugodno i manje blagozvučno. To bi se pa ne reklo jezik izobraževati, nego ga kvariti. To bi ne bilo niti lépo, niti blagozvučno.

Slovenec nek dakle piše po slovensko, Horvat po horvatsko, Serb po serbsko pa tako, da bude vsim il. podnarečjem, kolikor moguće, podobno. Naj lépsje, naj ugodnejše i naj blagozvučnejše piše u il. knj. narečju oni pisatelj, kteri tako piše, da je, kolikor moguće, vsim il. podnarečjem podobno i da se ne oddaljuje od drugih slavenskih narečjah.

Pred vsim deržimo se pravila: In essentialibus unitas, in accidentalibus libertas, in omnibus charitas; u glavnih stvarih složno, u malenkastih svobodno, u svih ljubezniivo! Složimo se sada samo na debelo, to je: u glavnih stvarih; malih razlik je preveć; na jedenkrat nije moguće sjediniti se u svih; prepira i dokazovanja bi ne bilo konca ne kraja; tudi nije potrebno, ker se ovakove stvari budu časom bez truda, po malo same od sebe izravnale, izgladile i složile: Čas rani al i léči. Ne bilo bi koristno, ako bi il. slovenski pisatelj jednim skokom, zapustivši svoje podnarečje, planil tako rekuć na vrat na nos u knj. ilirsko narečje, ker ga vsi ne mogu tako naglo slediti, nego je korisnije, po malo se približevati i vsigdar paziti na zadnja kola, kako što su učinile kmetijske Novice glede pravopisa. U knjigi „Hlasove o potrebe jednoty spisovneho jazyka pro Čechy, Moravany a Slovaki“ str. 11 2. se krasno kaže: „Iz početka ne bilo bi mudro, berzo vse prevratiti i preveliku preměnu i burju zagnati u jeziku i slovstvu; takove stvari moraju le na tihom i po malo jedna za drugu se upeljati.“ Dvoje pitanje se mora pri ovom na tenko razlučiti, namreć: 1. Što se smé sada u dosadanjih knj. jezikihi i jezikičih preinačiti? 2. Na što se mora kod ovoga preinaćovanja paziti? Ove dvé pitanji se ne smé med seboj poměšati. Kod prvoga pitanja se ne smé nikako na ina slavenska narečja gledati, nego vsako narečje gledaj samo na svoja podnarečja; kod drugoga se pak mora vsigdar paziti na vsa slavenska narečja. Zvunaj prvoga naj višjega pravila kod izobraževanja knj. narečja (§. 16.) ste zato še sledeće dvé ravno tako važne i imenitne, skloro pervo:

Ravnaj izključivo samo razlike obstojeće med podnarečjimi k jednomu istomu narečju spadajućimi.

Ravnaje svoje narečje pazi pred vsim na vsa ina slavenska narečja i potle na etimologiju.

To će reći: Ilirsko-slovensko podnarečje smé sada samo onakove stvari ravnati i spreměnovati, u kterih se od podnarečja horvatskoga in serbskoga razlikuje; horvatsko samo one, u kterih se razlikuje od il. slovenskoga i serbskoga; serbsko samo, u čem se od horvatskoga i il. slovenskoga razlikuje.